D·N
14/10 1955

Avspänningsoffensiven och Atlantpakten

"Det finns starka tänder bakom det ryska leendet", denna kommentar av en dansk tidning till det militära Atlantpaktsmötet i Paris är synnerligen träffande. Inför de till paktsen anslutna staternas försvarsministrar har cheferna för Västerns styrkor enhälligt betonat omfattningen och effektiviteten i Östblockets rustningar. Den ryska armén räknar åtta miljoner man, vartill kommer en eller ett par miljoner från satellitstaterna; om och i vad mån det tillkännagivna hemsändandet av omkring 800.000 man verkställts vet man inte, och i alla händelser minskar en sådan "nedrustning" inte nämnvärt överlägsenheten i marktrupper. Den ryska flygflottan beräknas till 20.000 plan i första linjen, och även här kan satellitterna lämna bidrag av betydelse. Ryssland har mer än 350 till större delen utomordentligt väl utrustade ubåtar, fem till sex gånger så många som Tyskland hade vid det andra världskrigets utbrott. Om atomvapnen har man självfallet inte så exakta uppgifter, men att den ryska potentialen här närmar sig den amerikanska torde vara allmänt erkänt.

Annu är det likväl läget på detta område som enligt general Gruenther vid ett krig i dag skulle säkra västmakternas segar. Amerika har fortfarande ett avsevärt försprång i fråga om flyg och strategiska atombombrewurser. Detta påpekande av Atlantorganisationens militäre chef tyder på att man räknar med att ett totalt atombombskrig i dagens situation är den enda möjligheten för Västern att värja sig vid ett angrepp; det är ännu icke tänkbart att föra en framgångsrik defensiv med marktrupper och s. k. taktiska atombomber. Och general Gruenther framhöll att den amerikanska överlägsenheten i fråga om de mest fruktansvärda stridsmedlen inte kan väntas bevarad under lång tid; därför är utbyggnaden och samordningen av Västerns försvar inom andra grenar ett trängande behov.

Det är tydligt att de militära cheferna betraktar den ryska avspänningspropagandan med misstro. Ett uttryck härför är det citat ur ett anförande år 1931 av den kände ryske politikern Dmitrij Manuilskij, som i Paris åberopades av den amerikanske flyggeneralen Partridge:

"Totalt krig mellan kommunism och kapitalism är oundvikligt. Naturligtvis är vi tills vidare inte starka nog för att angripa. Men vår tid kommer under loppet av 20 eller 30 år. För att segra måste vi företa ett överraskande angrepp, och vi måste då inte kunde förutses år 1931 och att ett uttalande från denna tid i och för sig inte klarlägger den ryska politiken år 1955. Men ingen betvivlar väl att i det väsentliga de citerade satserna bevarar sin giltighet för de ryska maktthavarna. Svaghet i Västern skulle utan tvivel framkalla en ryck offensiv, i Indiens och inte i leendets tecken.

Risken att väststaterna skulle falla för de nya locktonerna synes lyckligtvis inte för närvarande vara stor. Statsminister Gerhardsen uttrycker säkerligen en förhärskande mening då han i den norska försvarshögskolan fastslår att det är Atlantpaktens främsta uppgift att som medför en förbättring av förbindelserna mellan väst och öst, att "vi ännu inte vet om någon verklig avspänning kan uppnås" och att det därför inte synes skäl att avsevärt minska försvaret.

Dålig början för Roxtuna

Ungdomsanstalten Roxtuna har planerats som en mönsterinrättning. Man har inte skytt kostnader, inte heller reklam. Medan viktiga reformuppgifter inom den "vanliga fängvården" lämnas olösta — Långholmsfängelset ligger inför allas ögon som ett avskräckande exempel — så ställs väldiga summor till förfogande för uppförandet av experimentanstalten, och beskedlige studerande från när och fjärran informeras om hur fint den är utrustad, hur genomtänkt allting är. Den har bara ett fel. Den fungerar inte som avsett. Ledningen har inte kunnat få lärare och läkare enligt planen och tvingas begränsa antalet internee till ungefär hälften: enligt uppgift 26 sex månader efter invigningen. Utgifterna per intern, redan förut anmärkningsvärt höga — beräknade på en anläggningskostnad av åtta miljoner —, blir på det sättet abnorma.

Behovet av en ungdomsanstalt av denna typ skall här inte diskuteras. De som utan vidare fördömer den friare kriminalvården när det gäller återanpassning av det svåra ungdomsklientelet rör sig oftast med allmänna påståenden om nedåtgående erfarenheter, ständiga återfall. Kunniga fängvårdsmän och kriminalister betrider riktigheten av denna framställning, beteckna den som grovt tendentiös. Man har begärt särskilda undersökningar om just dessa problem, och det är angeläget att de genomförs utan längre dröjsmål.

"Det väldiga Sovjets makalösa storsinthet"

Med anledning av den senaste ryska "amnestiukasen" har Dagens Nyheter mottagit nedanstående inlägg av den f. d. litteraturkritikern Ignas J.-Scheynius.

Den sovjetryska amnestiukasen av den 17 september föreligger nu med autentisk text i den ryskspråkiga och för flyktingar avsedda tidskriften "För återkomst till fosterlandet", som utges i Östberlin av en speciell för ändamålet tillsatt kommitté. Ukasen åtföljs av en kommentar, som inte är mindre intressant än själva amnestin.

Man får av ukasen veta att den rör alla under "det stora fosterländska kriget" 1941—1945 begångna brott, mot strafflagens paragraf 58, den vida beryktede paragrafen. Denna innefattar inte enbart antikommunistiska verksamhet, utan även så svåra förseelser som förräderi mot fosterlandet och samarbete med fienden. Politiska brottslingar som blivit dömda till fängelse förvandlas, deportation eller andra sätt av frihetsförlust — utom själva döden — får nu återstå arbete i slavläger — på upp till tio år, alla återför de sin frihet. De som fått sina medborgerliga rättigheter förlorade på längre tid — tjugufem år och livstidsstraff är inte ovanligt i Sovjet — får den nedsatta tiden tillbaka.

Ett till synes betydelsefullt moment är stadgandet om slopande av straffrättslig och andra inskränkningar i medborgerlig frihet. Men i själva verket äger det endast till synes, för det vackra skenets skull.

Bestämmelser som rör flyktingarna har sitt särskilda intresse. I amnestitexten kallas de hövligt för personer som befinner sig utomlands. De befrias från laga ansvar i de fall de bekänt ansvarslösa ämbeten i av ockupationsmakten upprättade politstyrkor och propagandaorgan, också om de under efterkrigsåren tillhört antisovjetiska organisationer, men på ett villkor. Nämligen förutsatt "att de under de senare åren frikänt sin skuld genom en patriotisk verksamhet till Fosterlandets — med stor bokstav — förmån eller också anmält sig självmant och vänt hem under ädelaggående av ångerfullhet".

För de utomlands bedrivna Sovjetmedborgare vilkas skuld bedömts av svårare brott gentemot Sovjetstaten — vad slags skuld säges försiktigtvis inte — ställs i utsikt en mild dom, deportationsstraff på endast fem år. Men det heter också i dessa fall förmildrande omständigheten, frivillig hemkomst och ädelaggående ångerfullhet.

Regeringen får högsta sovjets fullmakt att vidta alla nödiga åtgärder för att möjliggöra och underlätta Sovjetmedborgarnas hemresa och att skaffa dem en sysselsättning. Till amnestiukasen säger tidskriften "För återkomst till fosterlandet": "Vårt folk har mer än en gång tidigare i praktiken bevisat den sovjetiska humanismens, den sanna och verkningsfulla människokärlekens all kraft och storsinthet. Högsta sovjets amnestiukas utgör ett ytterligare belägg för det väldiga Sovjets makalösa socialistiska storsinthet." Det låter något!

I amnestiukasen av den 17 september säges ingenting om huruvida i Sovjet boende personer som befriats från vidare avtjänande av straff får bege sig till sina hem eller fritt välja vistelseort. Med kännedom om förhållandena i Sovjet är detta mycket viktigt. De allra flesta medborgarna där, också de alltför tidigare straffade, är nämligen förhindrade att resa med ett tåg, köpa en flygbillett eller på annat sätt lämna sitt inskrivningsområde, I norra Ryssland och Sibirien finna gott en folk som avtjänat sitt tilmätta straff, sätts så att säga på fri fot, men ändå inte får lämna "vistelseorten", inte får resa hem. Röra sig något så när fritt i Sovjet får endast folk med rena papper: anslutna till kommunistpartiet, högre tjänstemän och högre officerare, godkända idrottsmän, kommunistiskt tidningsfolk och skådespelare.

Och vad menas egentligen i amnestiukasen med orden "patriotisk att skriva att det gäller något som man inte får skriva om.

Diskussionen om den föreslagna pensioneringen av det svenska folket, går vidare, och även om de flesta tycks acceptera själva principen, så har redan en mängd kritiska invändningar gjorts i debatten mot sakkunnigförslaget. En av de grundläggande invändningarna mot förslaget är den, att det lämnar husmödrarna utanför, skriver Kristianstadsbladet (fp), vanlande vid en av hr Ohlin gräved grop:

Är det verkligen riktigt att vid en pensionsreform, som tar sikte på hela folket, lämna landets största yrkesgrupp utanför? Naturligtvis kan man säga att de genom sin andel i mannens inkomst — utan husmödrarna matlagning kan ingen man arbeta — också får andel i mannens pension. Men är det inte ett förlegat tänkesätt att allt vad husmodern skall ha det skall gå genom mannen? Skulle vi inte ändigen kunna kosta på oss det erkännandet att också husmödrarna har rätt till en självständig ställning. I princip är detta erkänt — husmodern har juridisk rätt till hustrulön. Men i praktiken är det ännu långt dit. Skall då den nya pensionsförsäkringen, som är tänkt som en slutsten i byggnadet av socialstaten, ankrytas till orättvis praktik i stället för till rättvis princip?

En pensionsförsäkring med inkomsten under den aktiva livstiden som grund måste gälla dem som har inkomster, precis som t. ex. SPP:s tjänstemannapensioner nu gör. Hur gör det ihop då man på en gång kräver husmoderspension i det Aksesonska systemet och att de SPF-försäkrade samt de stats- och kommunalanställda skall ställas utanför en allmän pensionering? Skall just husmödrarna i tjänstemannafamiljerna vara utan pension, men de andra få? Det är åtskillig galenskap man ger sig in på genom kravet att i Aksesonsystemet införa särskild husmoderspension,

Smutsig Karl XII-tavla hittad Har hängt i sydfranskt slott

En hittills okänd Karl XII-tavla har hittats av en konstintresserad privatman i Stockholm och förts till Sverige. Tavlan, som hängt på ett slott i Sydfrankrike, Rocheg de, föreställer Karl XII stående med ett tillfäger i bakgrunden. Vid hans sida en page som uppges vara en hertig av Rochegade. Tavlan skall nu renoveras på Nationalmuseum.

Stockholmaren befann sig i slutet av augusti i år på resa i Sydfrankrike. Hon kom till en liten stad där han tidigare köpt en del småsaker. Det var söndag och antikvitetsaffären var stängd, men man ledade upp innehavaren som visade runt. Stockholmaren hittade dock inget av intresse.

Innehavaren bjöd honom då upp några förfriskningar i sin ligenhet ovanför affären. Man vandrade runt i rummen och kom slutligen in i sängkammaren. Där hängde Karl XII-tavlan. Det var dock inte främst denna utan den grå ram som fängrde uppmärksamheten. Det är en bred praktfull ram, överst prydd med en krona, där under tre kronor i en skild och på bägge sidor om tavlan Karl XII:s emblem. Den är förgylld och helt skuren i trä.

Själva tavlan föreställer Karl XII i karolinerunifonen. Han står med ena handen på värjfästet, med den andra pekar han på ett papper som ligger på ett bord. Bredvid honom står den unge pagen klädd i rosa siden och med vit peruk. I bakgrunden syns ett tält prytt med tre kronor och till höger skymtar inne i en dunge karoliner till häst.

Ramen värdefullast

Tavlan är mycket smutsig. Den skall nu tvättas och undersökas på Nationalmuseum där man också undersöker ramens trolsing för att utröna var denna gjorts. Det konstnärliga värdet torde vara större hos ramen än hos tavlan. Huruvida tavlan är målad efter Karl XII:s levnad vet man ännu inte. Någon hertig av Rochegade känner dock ingen av de Karl XII-forskare till som Dagens Nyheter talat med.

gjort sig skyldig till dissbildning i ett ärende av vara behandling förskrifterna fordrar klarhet. Härmed har han visat sig inkompetent att delta i det slutliga avgörandet av förelägande fråga."

Läkare till JO i fallet Selling

Professor Axel Wersäs hemställer i en skrivelse att JO "hjälper medicinalstyrelsen till rätta" i en löpfråga. Det gäller docent G. Lundquist som utsetts att delta i medicinalstyrelsens rättspsykiatriska nämnds handläggning av ärenden beträffande sinnesundersökning av professor Olof Selling. Enligt de Wersäs har docent Lundquist kommit i sådant anavar för sin del i nämndens tidigare behandling av ärendet att han har tydligt intresse av att nämndens slutliga utlåtande blir så föga positivt som möjligt för den angripna professor Selling. Hans opartiskhet är redan därför tvivelaktig, säger hr Wersäs, som också förklarar att Lundquist "konsekvent

Stöd den fortsatta kampen mot polio!

Köp polionålen!

Lottorna säljer den!

Vill Ni ha fler bilar?

Välj AC oljerenare — världens mest köpta!

AC Autopac

AKTIEBOLAGET AGEBE
AB AMERIKANSKA MOTOR IMPORTEN

Högertrafikfolkets Centrala Valbyrå

Röstblanketter — Upplysningar
Tunnelgatan 19 B, Tel. 11 45 75
Öppet alla dagar kl. 14.00—20.00

RÖSTA JA
16 OKTOBER

Möte med
VÄINÖ LINNA
arbetaren och frontsoldaten
som skrev en av vår tids
stora romaner världssuccén
OKÄND SOLDAT
följetong i
FIB
nästa vecka
Denna vecka
Heminredningsnummer
Läs bl. a. om hur husmor gör hemmet varmt och mysigt

PRESSGRANNAR

Det är kanske ett fel att de avgörande skälen, som ändå i detta fall på så många sätt angår offentligheten, enligt gängse publicistisk sed ej brukar dryftas offentligt. Vi har ej velat bryta seden, även om i det nu aktuella fallet det skulle ha varit avgjort rejälare med rent språk.

Morgon-Tidningen (s), som nu tagit till orda i "fallet Norrman", skriver på detta egendomliga sätt. Man frågar vad som dryftas med denna andra skäl, skriver Svenska Morgonbladet (fp) — det har också på andra håll i socialdemokratisk press talats om sådana "andra skäl":

När LO-ledningen för sin del tagit så bestämd avstånd och deklarerat sin uppfattning, tycker man att de demokratiska spelreglerna borde ha tillåtit hr Norrman att inför en kommande kongress framföra sina synpunkter. Även om han är inflytelserik, har han väl inte sådan makt över sjöfarets att han kan vinna svensk fackföreningsrörelse för en ekåar och följa övertänkt ståndpunkt. Men han hade fått bilda sin uppfattning i öppen strid, hade fått kämpa för sin idé och även klara upp eventuella misstroende. Han hade kunnat gå som den stridsman han är.

Nu har detta förvägrats honom och man frågar varför? Morgon-Tidningen har ju samtidigt gett Arbetar Landlyrists kommunistfrihetsliga skildringar beträffande Kina ett mycket generöst mottagande, och även om Arbetar Landlyrist icke intar en fackligt eller politisk förtroendepost, betyder hans ställningstagande i regeringsorganet ur propagandasynpunkt kanske mer än hr Norrmans inställning.

Hur som helst är det klart att hr Norrman i sin avskedsanhåkan och sina intervjuuttalanden direkt pekat på debatten kring Wienappellen och sitt övriga umgänge med kommunisterna. Att tala om skäl som "enligt gängse publicistisk sed ej brukar dryftas offentligt" är att komma med insinuationer som sedan av ovarsamma människor i rykten kan få snart sagt vilken form som helst. Om något bör kallas ett brott mot god publicistisk sed, så är det

Lunchflyg till LONDON PAA PAN AMERICAN
Kontakta Er resebyrå eller PAA Stockholm

Ni klär bäst i en
Failsworth HAT
... the world's finest
Special-impregnerad: slår ifrån sig regnet
Rikspris Failsworth 35:—, Failsworth Superior 39:—

PÅ ENTREPRENAD...
Tunnelbron vid Dalälven.

Hus→vägar→industrier
→vattenbyggnader
SKÅNSKA CEMENTGJUTERIET

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon 22 40 00
för räkenskaper: 22 40 20
Telegramadress: Dagnyheter
Postgiro-Nr. 4418 (för annonser)
nummer 4 1627 (för prenumeration)

Chefredaktör: Herbert Tingsten
(Träffas vårkrat kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör:
Leif Ehlberg
Redaktionschef och ansvarig
utgivare: Sten Hedenius

Dagens Nyheters Aktiebolags
Verkst. direktör: Helge Hedberg

PRENUMERATIONSPRISER
A — Stockholmsupplagan

	Stor-Stthlms kommun	Övriga tidningsområde landet
Månad ..... kr.	6:75	6:25
Kvartal ..... kr.	19:75	18:25
Halvår ..... kr.	39:—	36:—

ANNONSPRISLISTA
daterad 1/1 1955 tillsanabalites
på begäran.

Från starten nr 30590
Dagens Nyheters tryckeri,
Stockholm 1955

Böter för vårdlös bussförare.

En bussägare från Gamla Uppsala som i maj förra året på Uppsalavägen körde om så vårdslöst med sin med skolbarn fullsatta buss att han polisnämnden har nu dömts av Stockholms läns västra domsaga till 60 dagsböter om 15 kr. Strax före Löwenströmska lasarettet körde han på väg mot ett backkrön om en lastbil samtidigt som han mötte en lång rad bilar. Han skrapade sedan lastbilens sida. Omedelbart därpå körde han om en annan lastbil i samma ögonblick som en mötande bil passerade bussen. Lastbilens högersida skalades bort av bussen. Trots ivriga signaler från bilarna fortsatte bussen i hög fart mot Stockholm.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.